

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab Anno Christi 1000. Usque Ad Annum 1063

Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1761

VD18 90117956

§. 70. Epistolæ ad Berengarium datæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-66323](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-66323)

dere, in primo statim aditu defecerunt, & custodiæ dati sunt. In eodem Concilio Papa a Ministerio Sacerdotali suspendit Hunfredum Archiepiscopum Ravennatem, quod cum Ecclesia Romana iurgaretur. Dominico autem Patriarchæ Gradenſi Pallium concessit & Privilegium, quo præcipere posset, Crucem, cum procederet, præferri. Datisque ad Episcopos Venetorum & Istriæ literis, Dominico tanquam Primati suo obedire eos iussit.

Concilio Vercellensi soluto Leo Papa superatis alpibus Tullum venit, ubi Monasterio vulgo Sancti *Mansui* Privilegium vigesima secunda Octobris anno millesimo quinquagesimo contulit. Et Reliquias S. Gerardi Episcopi Tullensis, quem in Concilio Romano canonizaverat, solemni Ritu transtulit. Tum in Lotharingia & Germania usque ad mensem Februarium anni sequentis moratus est.

§. LXX.

Epistolæ ad Berengarium datæ.

In Francia nihil magis hominum sermonibus ferebatur quam Berengarii Hæresis, quæ occulte propagabatur, probis omnibus malum horrentibus. Quo comperto Henricus Rex, Episcopis & Optimatibus Regni sui suadentibus, indicto

Hist. Eccles. Tom. XIV.

Cc

ad

Sæculum XI.
A.C. 1050.*Herm. Cont.*

1050.

*Dandul. ap.**Baron. ann.*

1050.

Ital. Sæc. to.

5. p. 1189.

vit. lib. II.

c. 6.

Durand.

Sæculum XI. ad decimam sextam Octobris Parisiis
A.C. 1050. Concilio, Berengario per nuncios præci-
 pit, ut veniret. Interim Berengarius ad
 Ascelinum, Monachum Beccensem, qui
 Colloquio Briotnensi interfuerat episto-
 lam dedit in hunc sensum:

Longe aliter vobis scribendum fuerat,
Ap. Lanfr. si mihi libere scribendi potestatem vis Di-
p. 24. to. 9. vina fecisset; quod cum non fecerit, sal-
Conc. pag. tem utcunque scribendum putavi. Igitur
 1056.

ad vos divertens animo constitueram, cum
quibuscunque de Eucharistia nihil loqui,
priusquam secundum præceptum Evangelii
& Apostoli Episcopis, ad quos contende-
bam, satisfacissem. Inde factum est, ut
nihil pæne vobis opposuerim, nihil conce-
serim in Colloquio illo, ad quod quam in-
digne tu conveneris, ut omittam ceteros,
si rem consideres, non latebit. Hic de
Collatione Briotnensi sermo est. Tum
prosequitur: Inde etiam est, quod ad Sa-
crilegam Guilielmi propositionem, omnem
hominem ad mensam Dominicam debere
in Paschate accedere, tacuerim. Hic Gui-
lielmus erat alius Beccensis Monachus,
postea Abbas Cormeliensis. Tum iterum
 Berengarius:

Ut ergo ad rem veniam, audiui nunc
jaçtitare Guilielmum, quod negare nequi-
verim, Joannem Scotum esse Hæreticum.
Quod falsum esse testis mihi es, si satis me-
minististi verborum meorum; quamvis tu
 quo-

quoque Joannem Scotum Hæreticum ha- Sæculum XI.
 beas. Deum precor, ne te diutius igno- A.C. 1050.
 rare sinat, quam temeraria, quam impia,
 quam Sacerdotio tuo indigna sit hæc Sen-
 tentia. Sapis enim contra omnes natu-
 ra rationes, Doctrinam Evangelii &
 Apostoli, si cum Paschasio sapis, in eo quod
 solus sibi confingit, Sacramento Dominici
 Corporis panis substantiam omnino dece-
 dere. (*) Verba autem mea de Joanne
 hæc fuerunt; me non omnia pervidisse,
 quæ scripsit, quod etiamnum verum est,
 quæ vero vidissem ad eam doctrinam per-
 tinentia, recitare me posse ex Scriptis il-
 lorum, quos dixeram, habendos etiam esse
 Hæreticos in epistola ad Lanfrancum, si
 Joannes Hæreticus esset. Nempe S. Am-
 brosium, S. Hieronymum, & S. Augusti-
 num. (**)

Tum prosequitur: De cetero dicebam,
 siquid in Joanne viderem non satis deli-
 matum,

(*) Insanit hic Berengarius cum omnibus suis
 Sæclatoribus. Nam Præsentia realis Corporis
 Jesu Christi in Sacramento Divinæ Majestati,
 Charitati, Omnipotentia, verbis Doctrinæque
 Evangelii & Apostoli maxime congruit. Dum
 sententia Protestantium his omnibus opponi-
 tur.

(**) Si Sanctorum istorum Patrum dicta le-
 gantur, nullibi impudentius quam hic mentitus
 fuisse Berengarius convincitur.

Sæculum XI. matum, facile me improbatum esse. Hæc
A.C. 1050. dicens, vera loquebar, & in illo transitu

Negatur
 Præsentia
 Realis.

longiorem discussionem declinabam ob cau-
sam superius dictam. Duo tantum pro-
tulit ille, sicut nosti, vir optimus (nem-
pe Guilielmus) quæ a me affirmari ad eum
pervenerant; convincere ipsa verba in con-
secrationem panis instituta, non decedere
Sacramento panis materiam, & Virgam
Episcopalem non esse animarum curam.
 Horum primum ego, sicut meminisse potes,
 affirmavi, estque ita planum, ut id demon-
 strare possit etiam puerulus in schola con-
 stitutus, si modo utcunque constructionem
 verborum capiat. Quod pertinet ad se-
 cundum; econtra dixi & adhuc affirmo,
 Virgam Episcopalem esse animarum cu-
 ram. Nunc vero, quod coram Episcopis
 dicere constitueram, vellem, si tuto lice-
 ret, saltem coram te, quibuscunque au-
 dientibus, profiteri. Sed quam diu non
 possum, obsecro per nomen Domini, ne fal-
 sum testem te facias, & dicas, quod Jo-
 annem illum damnaverim, moneoque ut ca-
 veas ab illo VÆ Evangelico, quod contra
 Luc. 11. 52. illos profertur, qui tenentes clavem scien-
 tiæ ipsi non introeunt, & introeuntes in-
 troire non sinunt. Item a comminatione
 Is. 30. 10. Prophetæ contra illos, qui dicunt viden-
 tibus, nolite videre. Sicut ad me dixit
 Arnulphus vester coram vobis, ut permit-
 terem vos, sicut instituti essetis, sentire;
 Quam

Quamquam totus in eo sim, ne quis trans-
grediatur terminos Patrum, Evangelistæ,
Apostoli, Ambrosii, Augustini, Hierony-
mi. Quod ita se habere, si mihi tecum
colloquendi copia fiat, quantum de ingenii
tui perspicacitate præsumo, luce clarius
pervidebis. Scripsi tibi hæc, ut potui, inte-
rim opportunitatem tibi colloquendi a Do-
mino expectans. Vale. Hucusque Be-
rengarii epistola. Credunt vero, Epi-
scopos, quorum in ea mentionem facit,
illos esse, qui in Synodo Parisiensi con-
venturi erant.

Sæculum XI.
A.C. 1050.

Ascelinus respondit in hunc modum :
Literas tuas nuper lætus suscepi, sperans
festinum nobis tuæ correctionis significari
gaudium. Sed iis perlectis lætitia mea
versa est in mœrorem. O Deus! ubi est
bodie illa ingenii tui vis, illa subtilitas,
illa prudentia, qua præditus eras? cum
etiam illa, nisi dissimulas, quæ in Collatio-
ne nostra dicta sunt, oblitus sis, illam sen-
tentiam Guilielmi dico; omnem hominem
tempore Paschali debere ad mensam Domi-
nicam accedere. Testes enim sumus, ipsum
nihil aliud affirmasse, quam omnem Chri-
stianum debere in Paschate de mensa Do-
minica communicare, nisi pro aliquo cri-
mine a se admissio a tam salubri convivio
separetur. Quod ex præcepto Confessarii
sui fiat, ne potestas clavium inutilis redda-
tur.

Ascelini Epi-
stola ad Be-
rengarium.

Sæculum XI.
A.C. 1050.

tur. (*) Sed ut ad me redeam, affirmavi, quod quamdiu vixero, certum & indubitatum tenebo, panem scilicet & vinum in Altari virtute Spiritus Sancti per Sacerdotis Ministerium, verum Corpus, verumque Sanguinem Christi effici. (**) Joannem vero Scotum non temere, nec impie iudico, quem totis viribus contendere video, ut mihi persuadeat, hoc quod in Altari consecratur, neque vere Corpus, neque vere Christi Sanguinem esse. (***) Et post pauca: Objecisti nobis, te Libellum illius non-

(*) In Doctrina Protestantium inutilis est potestas clavium, a Jesu Christo Apostolis tradita Joan. 19. cum non confiteantur.

(**) In ipsa epistola sua Ascelinus addidit: Quod Scriptura attestante, satis evidenter probatur, si non sinistra interpretatione temeretur. Act. Conc. ex Edit. P. Hard. ad confundendos Protestantes nihil efficacius!

(***) Hic iterum Ascelinus addidit; Hoc autem adstruere nititur ex SS. Patrum Opusculis quæ prave exponit. Quorum illam S. Gregorii Orationem hic annotari sufficiat. *Perficient in nobis tua, Domine, quæsumus, Sacramenta quod continent, ut quæ nunc specie gerimus, rerum veritate capiamus.* Quam exponendo prædictus Joannes, inter cetera Fidei nostræ contraria, *specie*, inquit, *geruntur ista, non veritate.* Quod non Catholice dictum, si bene tuam perspicacitatem novi, non ignoras. Act. Conc. Tom. VI, P. I. Edit. P. Harduini.

nondum ad finem usque perlegisse. Unde Sæculum XI.
A.C. 1050.
satis mirari nequeo, te, tantæ scilicet prudentiæ virum, tantopere laudare, quod, quia non legisti, ignoras. Ceterum cum Paschasio aliisque Catholicis credo, verum Corpus verumque Sanguinem Christi a Fidelibus in Altari sumi. Sed neque in eo, ut dicis, contra Naturam pugno. Nam mihi hic Natura nihil aliud est, quam Dei voluntas, quæ omnipotens est. (*) Dicit deinde Ascelinus se a sententia Joannis Scoti discedere ideo fuisse coactum, quod ipsum cuidam Orationi S. Gregorii sensum perversum affingere deprehendisset. Berengario exprobrat, quod aliud sentiat, quam Ecclesia Universalis, & asserit, Arnulphum Cantorem jure merito ad ipsum dixisse: *Sine nos credere, quod edocti fuimus. Volebat scilicet, ait, te admonere, ne aberrares ab illa via recta & trita, quam nobis ostenderunt Magistri & Doctores nostri sanctissimi, sapientissimi, & Catholici.* In fine hortatur, ut Librum illum abjiciat, damnatum in Concilio Vercellensi, quod Concilium plenum dicit, atque ad Traditionem Ecclesiæ Catholicæ redeat.

Cc 4

Theo-

(*) Testimonium & Argumentum in ipsis S. Scripturæ verbis fundatum Protestantibus indissolubile!

Sæculum XI.

A.C. 1050.

Episcopus Leodiensis comperto, quod
 Parisiis in causa Berengarii Concilium ef-
 set celebrandum, ad Henricum Regem
 Franciæ dedit epistolam hujus ferme
 sensus: *Fama supremos Gallia fines præ-
 tergressa totam Germaniam pervasit, quod*
tom. 9. Conc. Bruno Episcopus Andegavensis, & Beren-
p. 1061. to. 4. garius Clericus Turonensis antiquas Hæ-
Analect. pag. 396. reses modernis temporibus introducendo
asserunt, Corpus Domini non tam Corpus
esse, quam umbram & figuram Corporis
Domini, quod etiam legitima conjugia de-
struant, & quantum in ipsis est, Baptis-
 mum parvulorum evertant. Porro ajunt,
vos, pro zelo vestro, quo Ecclesiam defen-
ditis, ad eos publice confutandos, & illu-
strissimum Regnum vestrum ab hoc oppro-
brio liberandum, Concilium convocasse.
Sed non speramus, id fieri posse, cum Bru-
no Episcopus sit, Episcopum autem sine
Auctoritate Apostolica damnari non oport-
eat. Igitur omnes Ecclesiæ Matris filii
in maximo dolore positi sumus; nam ti-
memus, ne si miserrimi & perditissimi vi-
ri in Concilio, in quo puniri non possunt,
audiantur, novissima pejora prioribus eve-
niant.

Itaque Majestatem tuam supplices
 rogamus, ne impios & Sacrilegos in con-
 spectum admittat, donec eos conde-
 mnandi potestatem a Romana Sede ac-
 ceperit.

ceperit. Quamquam hujusmodi homi- Sæculum XI.
 nes ne quidem audiri expediat, sed po- A.C. 1050.
 tius de eorum supplicio exquirendum sit. Theoduini
 Tunc quippe Hæretici audiendi fuerunt, Epistola ad
 quando ejusmodi quæstiones necdum Regem.
 plene discussæ erant. Nunc vero tum
 in SS. Patrum Conciliis, tum venerabi-
 lium Doctorum clarissimis sententiis
 omnia ita liquent, ut nullus dubitandi
 locus supersit. Hic Theoduinus com-
 plures SS. Patrum sententias contra Be-
 rengarii errorem inserit, & ita conclu-
 dit: *Quamobrem Brunonem & Berenga-*
rium dudum anathematizatos arbitramur.
Quod si ita est, vobis cum vestris nostris-
que Episcopis, cum Imperatore amico ve-
stro & cum ipso Papa deliberandum cense-
mus, quam vindictam in eos statui oport-
teat.

Sub idem tempus scripta putatur ad
 Berengarium epistola ab Adelmanno tunc
 Ecclesiæ Leodiensis Scholastico postea
 Episcopo Brixienfi. Cujus initium est:
Fratrem meum collactaneum te nominare
non dubito, memor dulcissimæ societatis,
in qua tempus juventutis nostræ in schola
Carnutensi, sub Socrate nostro (Fulberto
Episcopo) tu minor & ego aliquantulum
major transegimus. Deinde Adelman-
 nus Berengario in memoriam reducit
 colloquia illa & monita, quibus S. Epi-
 scopus ambos privatim sub crepusculum

Cc 5

in

Sæculum XI. in hortulo prope Sacellum instituebat,
A.C.1050. tam tenero affectu, ut sæpe lacrymæ vo-
 cem impedirent, hortatus; viam tritam
 semper tenerent, Patrum vestigiis soli-
 cite insisterent, & ab iis nunquam defe-
 cterent. Subjungit: *Custodiat te Domi-
 nus, Sancte frater mi, ne in vias pravas
 abeas, & faxit, ut falsitas famæ, quæ in plu-
 rimis locis atque etiam in Germania, ubi
 jam diu peregrinus dego, labem nomini tuo
 aspergit, omnibus pateat.*

*Ab unitate Ecclesiæ recessisse diceris
 affirmando, illud quod quotidie super Al-
 tare ubique terrarum immolatur, non esse
 verum corpus & verum Sanguinem Jesu
 Christi, sed tantum figuram & similitudi-
 nem. Cum hæc de te ante biennium audivis-
 sem, constituera tibi scribere & rei veri-
 tatem a te ipso percipere. Sed sciens ami-
 cum tuum Paulinum, Primicerium Meten-
 sem, tibi propiorem habitare, eum rogavi
 ut scriberet, promisitque, sed facere ne-
 glexit. Jam vero aliam scribendi occa-
 sionem Deo dante nactus sum. Obtestor
 te itaque per Dei misericordiam & caris-
 simi Fulberti memoriam! ne turbes pacem
 Ecclesiæ Catholicæ, pro qua tot millia
 Martyrum Doctorumque decertarunt, &
 fortiter defenderunt, omnibus Hæreticis
 obmutescere coactis. Tandem Adelman-
 nus communem Fidelium Fidem de Ev-
 charistia ex verbis S. Scripturæ demon-
 strat,*

frat, ostenditque, semper Jesum Chri- Sæculum XI.
stum esse, qui consecrat, sicut etiam JE- A.C. 1050.
sum Christum, qui baptizat.

§. LXXI.

Concilium Parisiense.

Concilium Parisiense præstituta die de- Durand.
cima sexta Octobris anno millesimo Troarn.
quingagesimo celebratum. Adfuerunt
magno numero Episcopi, Clerici, Nobi-
les Laici, Rege ipso præsentē. At Beren-
garius, etsi mandata accepisset, quibus
venire jubebatur, non paruit, sed apud
Episcopum suum Brunonem, quem suis
erroribus infecerat, mansit. Nihilomi-
nus Isembertus Episcopus Aurelianensis
epistolam admodum prolixam publice
producens ait: *Jubete, obsecro, ut lega-
tur hæc Berengarii epistola, non equidem
mibi scripta, sed a me intercepta, cum eam
per nuncium cuidam amicorum suorum no-
mine Paulo mitteret.* Hic non alius quam
Paulinus Primicerius Metensis fuisse cre-
ditur. Ergo lecta est hæc epistola in-
gentique omnium expectatione excepta.
Verum cum indignationem plerique pre-
mere non valerent, sæpius auditorum
fremitu turbatus est lector priusquam ad
finem pervenisset. Nec mora Berenga-
rius cum Sectatoribus suis una voce da-
mnatus, atque etiam Joannis Scoti liber,
ex quo nefandi errores hausti fuerant.

Tum